

Asia: VN/23753/2021

Lausuntopyyntö sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausuma hallituksen esitysluonnoksesta sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamiseksi

Sosiaalisen luototuksen tavoitteena on ehkäistä ylivelkaantumista, ehkäistä pienituloisten ja vähävaraisten taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilöiden ja perheiden itsenäistä suoriutumista. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) kannattaa lämpimästi esitystä, jolla sosiaalisesta luototuksesta tulisi valtakunnallinen hyvinvointialueilla järjestettävä lakisääteinen tehtävä. Tällä hetkellä ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa sosiaalisen luototuksen saamisen suhteen, kun kaikkialla Suomessa ei ole luototusta tarjolla. Kohtuuhintaiselle ja kohtuuehtoiselle sosiaaliselle luototukselle sekä ihmisten taloudellisen selviytymisen tukemiselle on valtakunnallisesti kova tarve. Sosiaalinen luototus riittävästi resurssoituna ja tehokkaasti järjestettynä voisi osaltaan tehokkaasti ehkäistä pienituloisten ja heikoimmassa asemassa olevien kuluttajien syrjäytymistä ja ylivelkaantumista kalliista kulutus- ja pikaluotoista.

KKV esittää kuitenkin, että jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota seuraaviin sosiaalisen luoton myöntämisen edellytyksiin ja ehtoihin liittyviin kohtiin.

s. 13 ”Sosiaalista luototusta ei tulisi käyttää tilanteissa, joissa henkilöllä on mahdollisuus ratkaista taloudellinen ongelma markkinoilla toimivien rahoituslaitosten tarjoamalla luotolla.”

KKV esittää terminologian tarkistamista. Tällaisenaan edellä mainitun lauseen voidaan tulkita ohjaavan hyvinvointialueita tarjoamaan sosiaalisen luoton palveluita vain sellaisille ihmisille, jotka eivät saa minkäänlaista luototusta rahoitusmarkkinoilta. Sosiaalisen luoton edellytykseksi voidaan hyväksyä kuitenkin tältä osin vain, että ihminen ei kykene ratkaisemaan akuuttia taloudellista ongelmaansa normaaliehtoisella pankkien tarjoamalla luotolla. Rahoituslaitos käsitteenä käsittää kaikki luottoja myöntävät yritykset mukaan lukien verkossa mahdollisimman kalliilla hinnalla ja kustannuksilla luottoja myöntävät ns. ”pikaluottoyhtiöt”, joiden myöntämät luotot yleensä vain pahentavat luottoa ottaneiden ihmisten taloudellista asemaa ja aiheuttavat ylivelkaantumista.

s.17 ” 6 § ”sosiaalista luottoa koskevassa sopimuksessa olisi määriteltävä oikeus maksaa luotto ennenaikaisesti ja siitä mahdollisesti perittävän korvauksen määräytyminen.”

Kuluttajansuojalain kuluttajaluottoja koskevassa 7 luvun 28 §:ssä luotonantajan oikeus korvaukseen ennenaikaisesta takaisinmaksusta on rajattua; oikeus veloittaa erilliskorvauksia rajoittuu kiinteäkorkoisiin luottoihin ja on määrältään max. 1 % takaisinmaksetun luoton määrästä. KKV katsoo, että sosiaalisen luoton sosiaalisiiin tavoitteisiin, mm. ylivelkaantumisen ehkäisyyn, sopii huonosti liiketoiminnallisin perustein toimiville rahoituslaitoksille tyypillisten erilliskulujen periminen. Vertailun vuoksi todettakoon, että Takuusäätien pienlainoissa ei KKV:n käsityksen mukaan veloiteta erillistä kulua luoton ennenaikaisesta takaisinmaksusta.

s.17 ” 7 a § ” Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi pykälä, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta myöntää vapaakuukausia luotonsaajalle hakemuksesta... 2 momentissa säädettäisiin siitä, että vapaakuukausia voitaisiin myöntää vuosittain enintään kolme.”

Käsitteellisesti ja sisällöllisesti malli esitykseen on nähtävästi otettu ulosottokaaresta (UK 4 luku 53 §), jossa on säädetty velalliselle oikeus tietyn edellytyksin saada ulosmittaukseen pääsääntöisesti kolme vapaakuukautta vuodessa. Asiassa pitäisi kuitenkin ottaa huomioon, että ulosotto on velkojen pakkotäytäntöönpanoa, kun taas sosiaalisen luoton tavoite on edesauttaa ihmisten itsenäistä suoriutumista. Tähän tavoitteeseen sopii huonosti kategorinen kolmen kuukauden enimmäismäärän asettaminen vapaakuukausille. Ihmisellä voi tulla eteen esimerkiksi vakava sairastuminen, jonka takia hän joutuu olemaan poissa ansiotyöstä usean kuukauden ajan, esimerkiksi puoli vuotta, mutta mahdollisesti kykenisi toivuttuaan jatkamaan luoton takaisinmaksua. Myös tavanomaisessa liikepankkitoiminnassa lyhennysvapaata on saatavissa velallisen taloudellisesta tilanteesta riippuen kolme kuukautta pidempiä jaksoja ja enemmän kuin kolme kuukautta vuodessa. Outoa olisi, jos kunnan myöntämässä sosiaalisessa luotossa velallisella olisi rajoitetummat mahdollisuudet sopia luottoajan pidennyksestä kuin pankin myöntämässä luotossa. KKV esittää, että määrällinen vuotuinen raja poistetaan lopullisesta esityksestä tai vähintään lakiin lisättäisiin mahdollisuus yli kolmen vuosittaisen vapaakuukauden määräämiseen yksilöllisen harkinnan perusteella.

7.7.2022

Anna Saharinen
pääjohtajan sijainen,
hallintojohtaja

Juha Jokinen
johtava asiantuntija

Jokinen Juha
Kilpailu- ja kuluttajavirasto